

An aerial photograph of a coastal town, likely Scheveningen in The Netherlands. The foreground shows a sandy beach crowded with people and colorful umbrellas. A prominent pier with a lighthouse-like structure extends into the sea. In the background, there are green dunes and a large building complex. An orange vertical bar is on the right side of the image, containing the text 'Nationaal Park Hollandse Duinen' and a graphic of white grasses.

Nationaal Park Hollandse Duinen

Bidbook Nationaal Park Hollandse Duinen

Dit bidbook wordt ingediend door Dunea, de gemeente Den Haag, de gemeente Voorschoten, de gemeente Wassenaar en de gemeente Westland, IVN, Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland, Staatsbosbeheer, Stichting Duinbehoud, Stichting Duivenvoorde en Zuid-Hollands Landschap.

Dit bidbook wordt ondersteund door de Belangenraad Meijndel, het College van Participanten Den Haag Marketing, Den Haag Marketing, Duinrell, de gemeente Delft, de gemeente Katwijk, de gemeente Leiden, de gemeente Leidschendam-Voorburg, de gemeente Noordwijk, de gemeente Rotterdam, Heineken, Holland Rijnland, het Hoogheemraadschap van Delfland, Katwijk Marketing, Keukenhof, Koninklijke Nederlandse Hippische Sportbond, landschapstafel Bollenstreek, namens de deelnemende gemeenten: Hillegom, Lisse, Katwijk, Noordwijk, Noordwijkerhout en Teylingen, landschapstafel Duin, Horst en Weide, landschapstafel Hof van Delfland, Leiden marketing, Metropoolregio Rotterdam Den Haag, MKB Den Haag, Museon, Museum Voorlinden, Natuurmonumenten, provincie Zuid-Holland, Stichting Marketing Scheveningen, VEWIN en VVV Hoek van Holland.

Waar natuur stad
en zee verbindt

1. Gegevens gebied / indiener

1.1 | Gebiedsnaam

Nationaal Park Hollandse Duinen

1.2 | Naam indiende organisatie

Dunea

1.3 | Adres

Postbus 756
2700 AT Zoetermeer
Nederland

2. Contactpersoon indiener, tevens aanspreekpunt (penvoerder) voor deze inzending

Bart van Engeldorp Gastelaars
088-3475637
06-10426889
b.engeldorp@dunea.nl

3. Mede-indieners

Naast Dunea wordt dit bidbook ingediend door de volgende 10 mede-indieners:

- gemeente Den Haag, Wim Duijs, wim.duijs@denhaag.nl
- gemeente Voorschoten, Helena Meijer, hmeijer@werkorganisatieduivenvoorde.nl
- gemeente Wassenaar, Helena Meijer, hmeijer@werkorganisatieduivenvoorde.nl
- gemeente Westland, Arie van Blanken, AvBlanken@GemeenteWestland.nl
- IVN, Arthur Hilgersom, a.hilgersom@ivn.nl
- Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland, Alex Ouwehand, a.ouwehand@milieufederatie.nl
- Staatsbosbeheer, Annemiek Kooij, A.kooij@staatsbosbeheer.nl
- stichting Duinbehoud, Ben ter Haar, bterhaar@euronet.nl
- stichting Duivenvoorde, Annette de Vries, advries@kasteelduivenvoorde.nl
- Zuid-Hollands Landschap, Michiel Houtzagers, M.Houtzagers@zhl.nl

Daarnaast wordt dit bidbook ondersteund door 29 adhesiebetuigers:

- De Belangenraad Meijndel
- het College van Participanten Den Haag Marketing
- Den Haag Marketing
- Duinrell
- de gemeente Delft
- de gemeente Katwijk
- de gemeente Leiden
- de gemeente Leidschendam-Voorburg
- de gemeente Noordwijk
- de gemeente Rotterdam
- Heineken
- Holland Rijnland
- het Hoogheemraadschap van Delfland
- Katwijk Marketing
- Keukenhof

- Koninklijke Nederlandse Hippische Sportbond
- landschapstafel Bollenstreek, namens de deelnemende gemeenten: Hillegom, Lisse, Katwijk, Noordwijk, Noordwijkerhout en Teylingen
- landschapstafel Duin, Horst en Weide
- landschapstafel Hof van Delfland
- Leiden marketing
- Metropoolregio Rotterdam Den Haag
- MKB Den Haag
- Museon
- Museum Voorlinden
- Natuurmonumenten
- provincie Zuid-Holland
- Stichting Marketing Scheveningen
- VEWIN
- VVV Hoek van Holland

Zie bijlage 1 voor de aanbiedingsbrief van Dunea en bijlage 2 voor quotes van alle mede-indieners en adhesiebetuigers.

4. Kerngegevens inzending

4.1 | De inzending heeft betrekking op een samenhangend gebied waarbinnen natuurgebieden van (inter)nationale waarde zijn gelegen. Beschrijf welke activiteiten u onderneemt om te voldoen aan dit criterium.

Langs de Noordzee, tussen strand en strandwallen, liggen de Zuid-Hollandse vastelandsduinen. Een prachtig kustlandschap waar landgoederen, duinen, zeedorpen en steden elkaar afwisselen. Eeuwenlang door Hollandse meesters vastgelegd; geliefd om water, ruimte en licht. Dit is het nieuwe Nationale Park Hollandse Duinen: 43 kilometer lang, tot 8,5 km breed. Het omvat een aaneengesloten gebied van Hoek van Holland tot Langevelderslag, met 4.610 hectare aan Natura 2000-gebieden Solleveld&Kapittelduinen, Westduinpark&Wapendal, Meijendel&Berkheide, Coepelduynen en boswachterij Noordwijk. Maar liefst 22% van onze vastelandsduinen liggen erin en 5% van de jonge duinen van Europa. Een uniek gebied, eigen van zichzelf.

Het gebied is dé parel van de zuidelijke Randstad. Natuur als onderdeel van een breed sociaal, economisch en cultureel landschap; wat steeds belangrijker is voor het vestigingsklimaat. Dit maakt het Nationaal Park Hollandse Duinen een vanzelfsprekende noodzaak. Het Nationaal Park brengt meer verbinding in het landschap zonder daarbij de kern van de natuur uit het oog te verliezen. Zo wekt het totale gebied meer interesse, dan als separate eenheden en vergroten we de natuurbeleving. De meerwaarde van samenvoeging als Nationaal Park is dat het gebied als eenheid wordt beschouwd waardoor we kenmerkende kwaliteiten en natuurtypen nog beter kunnen behouden en versterken.

Het kustlandschap is in millennia vanuit zee opgebouwd. Parallel lopende strandwallen, gedeeltelijk door jonge duinen overstoven, en strandvlakten zijn de ruggengraat van Holland. Soms is het duingebied kilometers breed. In het Zuiden is dit door kustafslag slechts een paar honderd meter. De loop van de Oude Rijn en de Rijn hebben de ontwikkeling van de kuststrook sterk bepaald. Evenals het gebruik door de mens voor visserij, bollenteelt, infrastructuur tussen dorpen en steden, waterwinning, landbouw en kassenbouw. De strandwallen en -vlakten zijn samen met de jonge duinen groengoude oasen in een sterk verstedelijkt Zuid-Holland. Het Nationaal Park is essentieel voor het groene karakter van Zuid-Holland.

4.2 | De inzending gaat in op (de ontwikkeling van) de unieke (potentiële) belevingsmogelijkheden, die passen bij de draagkracht van het gebied. Beschrijf welke activiteiten u onderneemt om te voldoen aan dit criterium. (300 woorden)

Dit Nationale Park wordt gekenmerkt door een veelheid aan activiteiten; van historie en cultuur tot sport, natuurbeleving en wandelen en fietsen. Hierin zijn de contrasten enorm en is het de natuur die dit alles verbindt, dichtbij brengt. Waar anders kun je binnen een dag kunst, cultuur en natuur beleven? Om vanuit het Mauritshuis, in hartje stad, binnen 30 minuten in de duingraslanden te staan, een nachtegaal te horen, om vervolgens een festival aan het strand te bezoeken. In dit Nationale Park kan dat! Met een uitgekende infrastructuur. Vanuit Rotterdam, Den Haag en Leiden zijn alle entrees van het gebied goed bereikbaar: per fiets, met de auto én met openbaar vervoer.

De verhaallijnen van Nationaal Park Hollandse Duinen passen bij de NBTC Holland City campagne. Het natuur- en cultuurlandschap sluit naadloos aan op het recreatieaanbod in de regio. Musea, landgoederen en overige recreatieaanbieders betuigen daarom breed steun aan dit initiatief.

Kenmerkende elementen van de Nederlandse kust zoals waterwinning en kustverdediging hebben het landschap ook gemaakt tot wat het is en verhouden zich goed tot de draagkracht van het gebied. De samenwerking biedt ook op lange termijn evenwicht tussen ecologie, economie en beleving. Samenwerking maakt het mogelijk de waarden van natuur, recreatie, economie en landschap blijvend op elkaar af te stemmen. Voorbeelden zijn: optimaliseren van recreatieve voorzieningen, nieuwe natuurbelevingscentra, ecologische verbindingzones en nieuwe kwalitatieve fiets- en wandelroutes tussen landgoederen en duingebieden. Dit alles uitgewerkt volgens de Man And Biosphere systematiek: kernzones, bufferzones en transitiezones.

De natuurkernen bieden reeds bezoekerscentra en informatie aan de recreant. Inzet van een overkoepelende marketingstrategie en uitwerking van de ambities van het Nationaal Park Hollandse Duinen zal dit versterken en meerwaarde en samenhang bieden voor bezoekers en ondernemers in de regio.

4.3 | Voor de inzending is draagvlak van, en de samenwerking tussen partijen geborgd, en er is zicht op haalbaarheid en uitvoering. Beschrijf welke activiteiten u onderneemt om te voldoen aan dit criterium.

Het Nationale Park Hollandse Duinen wordt de sprong voorwaarts voor deze regio: de oproep voor de vorming van een nieuw Nationaal Park kwam als geroepen. Dit is het momentum om samen, verbindend, te komen tot behoud en versterking van dit unieke gebied. Een coalitie van 40 partijen heeft meegewerkt aan dit bidbook; en dat worden er dagelijks meer. In korte tijd sloten maar liefst tien mede-indieners zich aan bij Dunea, en spraken 29 adhesiebetuigers hun steun uit. Niet omdat het moet, maar omdat wordt gevoeld dat het kan. Hier geldt oprecht: "Samen kom je verder." Dunea is penvoerder van de coalitie en is bereid dit te blijven.

Het proces laat een groot organiserend vermogen zien van de projectorganisatie en de coalitie vertegenwoordigt de regio in de volle breedte: terreinbeheerders, gemeenten en andere overheden, maatschappelijke organisaties, marketingbureaus en een (nog) beperkt aantal ondernemers. Trots op de regio en enthousiasme zijn sleutelwoorden om de samenwerking tussen de zeer betrokken coalitiepartijen te beschrijven.

Gezien de relatief korte periode voor de deadline zijn omwonenden en ondernemers nog beperkt bij dit initiatief betrokken. Op 19 september organiseren wij een informatiebijeenkomst voor het MKB als een eerste logische volgende stap om te komen tot een Nationaal Park en om ondernemers ook bij de activiteiten in het gebied te betrekken. De coalitiepartners hebben ervaring met het betrekken van ondernemers bij hun activiteiten en zien dit als een waardevolle kans om de samenwerking te versterken.

De omwonenden zijn inwoners, bezoekers, waterklanten en/of donateurs van de mede-indieners. Deze groep beogen wij in oktober zo breed mogelijk te informeren over dit initiatief middels een publiekscampagne. Een specifieke campagne gericht op kinderen, opgezet door de Kindercorrespondent, maakt deel uit van de plannen; zij zijn onze ambassadeurs van nu en de toekomst.

4.4 | De inzending draagt bij aan de regionale sociaaleconomische ontwikkeling. Beschrijf welke activiteiten u onderneemt om te voldoen aan dit criterium. (300 woorden)

Al voor de samenvoeging tot een Nationaal Park dragen de kerngebieden en coalitiepartners bij aan de sociaal economische ontwikkeling van de regio. Het ontwikkelen van een gezamenlijke strategie, toegevoegd aan bestaande structuren, versterkt dit alleen maar. Het concept businessplan voor het Nationaal Park zal binnen het te vormen bestuur worden uitgevoerd. Fondsen zijn o.a. gebaseerd op de investeringsprogramma's van de provinciale Landschapstafels en reserveringen vanuit de beheerplannen van terreinbeheerders. Binnen deze begrotingen verwachten wij besparingen te realiseren door meer efficiency in beheer en marketing, door (gedeeltelijk) nieuwe en/of beter op elkaar afgestemde samenwerkingsverbanden. De talrijke ambities die het Nationaal Park Hollandse Duinen wil realiseren, zoals het verbeteren van vindbaarheid voor (inter)nationale toeristen en aanbieden van nieuwe arrangementen, dragen bij aan het versterken van het regionale vestigingsklimaat en maakt natuur de aanjager van nieuwe economische activiteiten in de recreatie en - toerismesector. In 4.3 leest u hoe wij ondernemers, natuur- en wijkverenigingen, belangenorganisaties en het publiek willen betrekken bij het Nationaal Park. Ondernemers hebben een rol in het businessplan door het aanbieden van arrangementen en het bedenken van activiteiten. Het publiek zal middels voorlichting en educatie bij het Nationaal Park worden betrokken. Educatie speelt een belangrijke rol in de kennis en bekendheid over het Nationaal Park. De coalitiepartners hebben nauwe banden met organisaties in de educatieketen zoals Naturalis en het Museon. Ook IVN, het instituut voor natuureducatie en duurzaamheid, is een van de coalitiepartners.

Wij vinden het belangrijk dat verdiensten en deelnamegelden aan activiteiten weer terugstromen naar het Nationaal Park. In de voorgenomen publiekscampagne staat het uitdragen van de trots op het gebied en alles wat het Nationaal Park vormt voorop. Die trots zien we bij alle coalitiepartners en bij bezoekers van onze afzonderlijke natuurkernen. Die trots willen we graag vergroten en borgen, zodat het draagvlak voor toekomstig behoud een voedingsgrond heeft.

4.5 | De inzending voorziet in Adequate Governance. Beschrijf welke activiteiten u onderneemt om te voldoen aan dit criterium.

"Be the change you wish to see in the world" - Mahatma Gandhi.

Governance gaat over sturing. Over wie wat bepaalt. En wat ons betreft vooral over samenwerking tussen overheden, bedrijven, maatschappelijke organisaties, gebruikers en omwonenden. Over het mobiliseren van maatschappelijke dynamiek en het meeliften op de golven van veranderingen. Samenwerking en het mobiliseren van energie zijn de centrale pijlers van onze governance. We willen economische en maatschappelijke dynamiek in het gebied stimuleren en cultiveren. De coalitiepartners zijn het eens over deze elementen voor de governancestructuur:

- Maatschappelijke initiatieven als uitgangspunt, focus op slagkracht, lenigheid en leren. Snel resultaat: aansprekende en overtuigende icoonprojecten.
- Autonomie en zichtbaarheid van partners blijft intact, iedereen is verantwoordelijk voor zijn eigen rol.
- Zonder structurele financiering vanuit EZ, alleen projectfinanciering.
- Ieders belangen zijn bekend, gezamenlijk verantwoordelijk voor de belangen van het Nationaal Park.
- De rollen op hoofdlijnen en daarmee basisfinanciering:
  - Natuur is de kern en de beheerders zorgen voor de continue kwaliteit van natuur en recreatie, samenhang in landschap.
  - Kwaliteitsimpulsen komen o.a. uit Landschapstafels, Metropoolregio, Holland Rijnland en Erfgoedlijnen.
  - Ondernemers promoten het verhaal van het Nationaal Park en investeren in faciliteiten.
  - Educatiepartners, overheden en ondernemers zorgen samen voor betrokkenheid van de samenleving.
- Kwaliteitsborging verticaal door jaarlijkse verantwoording aan partners.
- Kwaliteitsborging horizontaal door bijeenkomsten (bv paneldiscussies) met gebruikers, omwonenden, bedrijven enz.
- Openstaan voor uitbreiding van het gebied en zoeken naar verbinding met andere domeinen zoals cultuur en gezondheid.

Hoe? Door een lenige projectorganisatie die zorgt voor onderlinge samenhang en verbinding op basis van een aantal 'spelregels'. Uiteindelijk vormen we een compact bestuur als 'escalatieplatform' met 3 tot 5 kernspelers. De kosten van dit bestuur zullen door de deelnemende partijen worden opgebracht, evenals de uitvoering van de merkstrategie en marketing.

4.6 | De inzending levert een substantiële bijdrage aan de te ontwikkelen merkstrategie voor de Nederlandse Nationale Parken. Beschrijf welke activiteiten u onderneemt om te voldoen aan dit criterium.

Het Nationaal Park Hollandse Duinen draagt bij uitstek bij aan het programma Naar Nationale Parken van Wereldklasse en het streven om de Nederlandse natuurgebieden aantrekkelijker te maken en te ontsluiten voor internationaal toerisme. De natuurgebieden vormen een groene aanvulling op bestaande bestemmingen en zorgen voor een grotere spreiding van toeristen over Nederland. Dit park brengt het realiseren van deze doelstellingen dichterbij door nabijheid van zowel de kust als de steden. Het samengevoegde park sluit daardoor aan bij het populaire kusttoerisme en het bloeiende stedentoeerisme in de regio.

Het Nationaal Park Hollandse Duinen vormt een extra aanleiding voor stedentrippers en badgasten om Nederland te bezoeken. De reuring van stad en kust worden gecombineerd met de rust, ruimte en de verhalen van het park. Toeristen die vooral op zoek zijn naar recreatie in natuurgebieden zullen dit park zeker aan hun keuzelijst toevoegen.

Het nieuwe park heeft een autonome aantrekkingskracht op inwoners van de regio én (inter) nationale bezoekers, vanwege de uitgebreide mogelijkheden om te wandelen en fietsen in beschermde natuurgebieden en landgoederen met unieke flora en fauna. De bezoeker krijgt bovendien een beeld van de unieke geografische en cultuurhistorische ontwikkeling van de Hollandse kust; het levende bewijs van hoe we in de Lage Landen de voeten droog houden.

De eigen verhaallijnen van het Nationaal Park sluiten goed aan op de Holland-Marketing in het buitenland. Zo is er bijvoorbeeld aansluiting bij de verhaallijnen Gouden Eeuwlijn en Bloemenlijn van Holland City en kunnen we het Nationaal Park Hollandse Duinen promoten als de moderne variant van Panorama Mesdag. Wij dragen graag bij aan het versterken van het merk Nationale Parken en sluiten aan op de overkoepelende campagnes. Vanzelfsprekend zullen alle coalitiepartijen de trots op het park een plaats geven in hun eigen communicatie, echter gekoppeld aan het grote geheel.

4.7 | Beschrijf welke kosten met de hierboven genoemde activiteiten samenhangen en specificeer die. De inzending specificeert de kosten voor uitvoering van het bidbook of plan.

De kosten die samenhangen met de activiteiten rondom het Nationaal Park Hollandse Duinen vallen uiteen in een drietal categorieën. Ten eerste is daar de investering voor de totstandkoming van het Nationaal Park. Deze kosten zijn hieronder uitgewerkt. Als tweede noemen we de reguliere kosten voor beheer, onderhoud van de natuur en infrastructuur. En als derde de investeringen in de kwaliteit van de gebieden. Zoals in 4.4 en 4,5 al aangegeven gaan wij ervan uit dat deze investeringen voor een groot deel al vastliggen in de plannen van de bestaande organisaties.

De eerste kostensoort staat voor de kosten die gemoeid zijn met de totstandkoming van het Nationale Park Hollandse Duinen en de uitrol van een marketingcampagne. Deze kosten hebben wij hieronder in kaart gebracht. Hierbij willen wij aantekenen dat de projectorganisatie voor een groot deel gebruik zal maken van bestaande structuren waardoor er geen extra investeringen hoeven te worden gedaan en de organisatie zogezegd de eigen broek kan ophouden. Initiatiefnemer Dunea biedt aan om penvoerder te blijven van de projectorganisatie. Dit betekent dat Dunea ook uren beschikbaar stelt om mee te werken aan de Community of Practice, het verder uitwerken van het governancemodel en het onderzoeken van verdienmodellen en het businessplan.

Dunea investeert in de ontwikkeling van de publiekscampagne. Bij de uitrol wordt gebruik gemaakt van de communicatiekanalen van alle coalitiepartners. Overige media-uitgaven zullen in overleg met de coalitiepartners worden bepaald. Hieronder een globale raming van de externe kosten. Alle mede-indieners en (waar mogelijk) adhesiebetuigers zullen uren beschikbaar stellen om de realisatie mogelijk te maken.

- Ontwikkelen governance jaarlijkse kosten tijdens ontwikkelfase: € 20.000,-
- Ontwikkelen Merkstrategie: € 100.000,-
- Ontwikkelen website, beeldmerk en huisstijl: € 200.000,-
- Zichtbaarheid en herkenbaarheid (borden, kaarten etc.): € 200.000,-

5. Samenvatting

Het Nationaal Park Hollandse Duinen is het kustlandschap van strand, duingebied en het groengebied in de meer landinwaarts liggende strandwallen in Zuid-Holland. Het gebied is grofweg 200 km² groot met daarin onder meer de Natura 2000-gebieden: Solleveld & Kapittelduinen, Westduinpark & Wapendal, Meijendel & Berkheide, Coepelduynen, boswachterij Noordwijk en De Blink (gedeeltelijk Kennemerland-Zuid). De natuur is hier van een ongekeerde variatie aan leefomgeving voor planten, dieren én mensen: van strand tot stuivende duinen en bos. Ook te midden van al die functies midden tussen het stedelijke gebied vinden er nog steeds grootschalige dynamische processen plaats. In de natte duinvalleien kom je zeldzame soorten orchideeën en amfibieën tegen. In de bloemrijke duingraslanden word je omringd door honderden planten-, insecten en vogelsoorten.

Op korte afstand bezoek en beleef je vandaag en in de toekomst een groot aantal iconen: van de bollenvelden en de Keukenhof tot, duingebieden als Meijendel en het Westduinpark, de Zandmotor als wereldprimeur in kustversterking en cultuurhistorische trekkers als Kasteel Duivenvoorde en de Atlantic Wall bij Hoek van Holland. De mogelijkheden van het Nationaal Park Hollandse Duinen voor het sterk verstedelijkte achterland zijn dan ook onbegrensd: recreatieve- en natuurbeleving, actief en passief, rust en reuring, zee, strand, duinen, cultuur en historie. Het grote contrast tussen bebouwing en natuur zorgt ervoor dat de bezoeker altijd dichtbij natuur is. Het natuurlijk en cultureel erfgoed versmelt op de vele buitenplaatsen en landgoederen die het park rijk is. De vaak monumentale panden staan midden in de natuur en laten zien hoe het land in vroeger tijden werd bewerkt.

Sinds het initiatief voor dit Nationaal Park langs de Hollandse kust ontstaan is er veel gedaan aan het creëren van draagvlak en een samenwerkingsvorm om de unieke kenmerken van de regio te verbinden. Trots en enthousiasme zijn sleutelwoorden gebleken in de samenwerking tussen de coalitiepartijen. Een passend governance-model vinden is belangrijk.

Dit gaat verder dan alleen het beheren van natuur, ook de culturele en sociaaleconomische aspecten spelen een rol van belang. De kust is tenslotte 'van iedereen'. Dit vertaalt zich in een slagvaardige projectorganisatie met oog voor alle betrokkenen. Hoge betrokkenheid en weinig extra investeringen zorgen ervoor dat de organisatie de eigen broek kan ophouden. De projectorganisatie stelt ook uren beschikbaar voor de Community of Practice, het verder uitwerken van het governancemodel en het businessplan. Het is belangrijk om over de grenzen van het park heen te kijken en gezamenlijk ervoor te zorgen dat de natuur de motor is voor de nationale economische ontwikkeling, waarbij het aantrekken van toeristen een speerpunt is.

Voorlichting en educatie spelen een belangrijke rol in het vergroten van betrokkenheid van het publiek. Het voornemen voor een voorlichtingscampagne gericht op kinderen maakt deel uit van de plannen; zij zijn onze ambassadeurs van nu en de toekomst. De Kindercorrespondent zorgt ervoor dat dit op een voor kinderen geschikte manier gebeurt. Al voor het samenvoegen van de kerngebieden tot een Nationaal Park dragen deze natuurgebieden bij aan de sociaal economische ontwikkeling van de regio. Het ontwikkelen van een gezamenlijke strategie zal dit alleen maar versterken.

Op het gebied van financiën vinden wij het belangrijk dat verdiensten en deelnamegelden aan activiteiten weer terugstromen naar het Nationaal Park Hollandse Duinen. De trots die we zien bij alle coalitiepartners en bij bezoekers van onze afzonderlijke natuurkernen willen we graag delen en borgen en daarmee zorgen voor draagvlak voor toekomstig behoud.

Het Nationaal Park Hollandse Duinen draagt bij uitstek bij aan het programma Naar Nationale Parken van Wereldklasse. De natuurgebieden vormen een groene aanvulling op bestaande bestemmingen en zorgen voor een grotere spreiding van toeristen over Nederland. Het park brengt het realiseren van deze doelstellingen dichterbij vanwege de nabijheid van zowel kust als steden. Het Nationaal Park heeft een autonome aantrekkingskracht op zowel bewoners van de regio als (inter)nationale bezoekers, onder meer vanwege de uitgebreide mogelijkheden om te wandelen en te fietsen in een beschermd natuurgebied met unieke flora en fauna. Het park geeft de bezoeker bovendien een beeld van de geografische en cultuurhistorische ontwikkeling van de Hollandse kust en is het levende bewijs van hoe we in de Lage Landen de voeten droog houden. Voor de duinen van de Hollandse vastelandskust worden twee bids uitgebracht: het NP Zuid-Kennemerland en het NP Hollandse Duinen. De bids delen een ambitie van samenwerking en de ontwikkeling van een governance structuur passend bij de schaal van dit gebied, waarbij regionale betrokkenheid essentieel is voor de beoogde meerwaarde. In het vervolgproces is een intensieve dialoog voorzien waarin de initiatieven vanuit beider kracht verder naar elkaar kunnen groeien.

6. Overig

6.1 | Bent u bereid opgedane kennis en ervaring te delen en beschikbaar te stellen aan alle Nationale Parken en andere inzenders en deel te nemen aan een te ontwikkelen Community of Practice?

Ja. Het uitgewerkte plan voor het bidbook is ontstaan in samenwerking met alle coalitiepartijen: de initiatiefnemer, de mede-indieners, de adhesiebetuigers en andere geïnteresseerden. Het gehele traject van brainstormsessies, moderatiebijeenkomsten en opstellen van de inschrijving is gedocumenteerd. Dit maakt onderdeel uit van 'the story of' het Nationaal Park en vormt een leerproces op zichzelf. Dunea als initiatiefnemer en de coalitie in zijn geheel zijn vanzelfsprekend bereid om deze opgedane kennis en ervaring te delen. U zult zien in de kostenbegroting in de beantwoording van criterium 4.7 dat wij hiermee ook rekening houden in de urenbegroting van de projectorganisatie van het Nationaal Park.

Wij ondersteunen de visie van het Ministerie van EZ en de commissie Nationale Parken van Wereldklasse dat de Nederlandse Nationale Parken met een meer eenduidige visie kunnen opereren. Wij werken daarom graag mee aan de ontwikkeling van zo'n meer gezamenlijke visie binnen deze Community of Practice. Wij vinden het belangrijk om over de grenzen van ons eigen park heen te kijken en gezamenlijk ervoor te zorgen dat de natuur de motor is voor de nationale economische ontwikkeling. Natuur hoort midden in de samenleving thuis, een samenleving waarin delen steeds belangrijker wordt. Kennis delen is daarvan wellicht het voornaamste onderdeel.

6.2 | Is er over deze inzending contact geweest met de betrokken provincie(s)?

Ja, Dunea heeft veelvuldig contact met de Provincie Zuid-Holland. De provincie was ook aanwezig bij brainstormsessies van de coalitie. De provinciale landschapstafels vormen de basis voor het governancemodel van het Nationaal Park.

Onderstaand een statement van Han Weber, de betrokken gedeputeerde van de provincie Zuid-Holland:

“Het Hollandse duingebied is door de grote soortenrijkdom van planten en dieren belangrijk voor de biodiversiteit in Nederland. Het gebied heeft altijd een grote aantrekkingskracht op mensen gehad. De vele prachtige landgoederen zijn daar een mooi voorbeeld van. Een gewaardeerd gebied vergroot de kans op behoud van het gebied in de toekomst. Met het programma ‘Nationale Parken van Wereldklasse’ ontstaan grotere Nationale Parken met meer aantrekkingskracht voor binnen- en buitenlandse toeristen die samen het verhaal van de Nederlandse natuur vertellen. Dunea is met een brede coalitie van natuurorganisaties, gemeenten, maatschappelijke organisaties en ondernemers gestart om het Nationaal Park Hollandse Duinen uit te werken. In onze dichtbevolkte stedelijke omgeving biedt het Hollandse duingebied inwoners en toeristen de mogelijkheid de rust en ruimte en de unieke natuur en cultuur te beleven. De provincie Zuid-Holland, verantwoordelijk voor de biodiversiteit, recreatie en erfgoed, steunt het initiatief van harte.”

7. Verklaring en ondertekening

- Ik ben bevoegd en/of gemachtigd om deze inzending te ondertekenen.
- Ik verklaar dat ik dit formulier naar waarheid is ingevuld.

Wim Drossaert, directeur Dunea
14 september 2016

8. Bijlagen

Wij kiezen ervoor het bidboek te verduidelijken met bijlagen.

In **bijlage 1** vindt u de officiële aanbiedingsbrief namens penvoerder Dunea (vragen 1 en 2).

In **bijlage 2** stellen wij alle mede-indieners en adhesiebetuigers aan u voor via quotes, die aangeven wat het belang is voor onze regio voor het creëren van een Nationaal Park van Wereldklasse (vragen 3 en 4.3).

In **bijlage 3** vind u een kaart van het plangebied en speciaal voor deze gelegenheid gecreëerd beeldmateriaal dat een impressie geeft van het prachtige plangebied (vragen 4.1 en 4.2).

Daarnaast is in **bijlage 4** filmmateriaal toegevoegd dat het gebied op een bijzondere manier in kaart brengt (vragen 4.1 en 4.2).

De zakelijke kant hebben wij verder toegelicht in **bijlage 5**; een concept businessplan als uitgangspunt voor de opzet van Nationaal Park Hollandse Duinen en een toelichting op het governancemodel (vragen 4.4, 4.5 en 4.7).

Bijlage 6 geeft u een indruk van de samenwerking tussen de partijen in de coalitie door een verslag van de totstandkoming van dit bid. Het laat goed zien op welke manier de partijen in een korte tijd een grote ontwikkeling hebben doorgemaakt op het gebied van planvorming en samenwerking en wat heeft geleid tot dit gezamenlijk gedragen bidboek (vragen 4.3 en 6.1).

Bijlage 7 laat een aantal investeringsinstrumenten zien die illustreren dat er reeds meerjarige investeringsagenda's en fondsen in onze regio bestaan die zowel bijdragen aan de regionale sociaaleconomische ontwikkeling als aan de uitrol van het beoogde Nationaal Park (vragen 4.4 en 4.7).

Bijlage 8 geeft de uitnodiging en genodigdenlijst weer voor een MKB informatiebijeenkomst die bedoeld is om ondernemers te betrekken bij het beoogde Nationaal Park (vraag 4.3).

In **bijlage 9** vind u voorbeelden van de campagne waaraan wij werken in voorbereiding op de publieksverkiezingen, zowel gericht op volwassenen als kinderen (vragen 4.3 en 4.6).